romaſio cā ꝺcidiť fʒ ius cōmuňe.ſeď inter eos qui viuūt ſecūdum ius loci debet iudicari cā ⁊ decidi ſm cōſuetudinē illius loci ⁊ nō tantū in iudicijs vt hic ⁊ in.l.i.C.de emancip.libe.⁊.C.que ſit longa cōſue.in.l.i.ſed etiam in cōtractibus ordinādis vt i.l.ſi fundus ff.de eui. Et ēt in teſtamētis vt in.l.fi.C.ꝺ teſta.ꝺ quo plene ꝑ bar. ⁊ bal.in.l.i.C.de ſūma tri.⁊ fide catho. No.qꝺ ille cui cōmittitur deciſio cāe ſimpliciter debet iudicare ſm illa iura prout cōmittens iudicaturus fuiſſet de quo vide plene ꝑ docto.in dicta.l.i.

No.ꝙ cōſuetudo in feudis vincit legē ſcriptā ⁊ nō tm̄ ciuileʒ vt hic in fine ⁊ in glo.prima hic poſita in prin.ſui. Veruʒ poſſʒ vincere ēt canonicā ⁊ ꝺ ſacramētis loquētē vt i.c.i.extra ꝺ cogna.ſpiri.

No.ꝙ iudiciū feudale nō ſemper regulať ſm regulas iuris cōmunis ꝯnimo interdū cōtrariať vt hic ⁊ i.c.i.j.q teſtes ſint neceſſarij ad proban.no.inueſti.adeo ꝙ in illo loco vincit legem cōem vt no.in.l.ij.C.que ſit lon.ꝯſue. No.ꝙ in materia feudali nō ē argumētis legalibus iudicādū neqʒ ad argumēta cōuolandū ſtante conſuetudine expreſſa aut ſimili vel.l.ſcripta alias ſecus vt voluit glo.ij.hic poſita ⁊ ſtatim ſuꝑ ea dicā. Op.cū gl.i.hic diciť ꝙ cōſuetudo vincit legem.ſed cōtra de.l.ij.C.que ſit lon.ꝯſue.vbi expreſſe dicitur cōtrariū.So.hic loqmur ꝺ ꝯſuetudine equa ⁊ rōnabili.Ibi aut loqtur ꝺ iniqua quoniā male cōſuetudines nō valent neqʒ tempore cōfirmātur etiam longo vt in auč.vt nulli iudi.i.§. nulli vero ⁊ in decre.di.viij.c.mala cōſuetudo cum ſimilibus. Et hoc voluit iſta glo.vſqʒ ad finem que bene loquitur.verum quia duas cōcluſiones nobis preſtat quaꝝ prima eſt ꝙ male cōſuetudines nō ſunt ſuāde.Secūda eſt ꝙ ꝯſuetudo nō pōt ꝑ̄ſcribi longo tempore.ideo circa vtrāqʒ iſtarū cōcluſionū extēdendo materiam apiamus veritateʒ.Et primo circa prima videamus que ſit mala ꝯſuetudo ⁊ qualiter cognoſcatur ⁊ dic ꝙ ex pluribus vʒ ⁊ primo quādo eſt expreſſe prohibita per legem vt.C.ꝺ fur.auč.nauigia ⁊ C.cōmunia ꝺ ſucceſ.auč.omnes peregrini que originaliter habēt j.de ſta.⁊ ꝯſuetu.cōtra liber.eccle.⁊.C.ne filius pro patre auč.habita.⁊.C.de vſuris.l.eos.item quādo obuiat iuri naturali vt.viij.di.c.i.⁊.ij.⁊ per totā diſtin.⁊ extra de ꝯſue.c.fi.⁊ inſti.de iure naturali.§.ſed naturalia.item vbicūqʒ eſt cōtra vtilitatē publicā arg.C. ſi cōtra ius vel vtili.publi.l.fi.cōiuncta.l.i.§.fi.ff.de aqua plu.arcē. item quādo abſorbet ius fiſcale arg.C.de precibus impa.offeren.l.nec dānoſa.item quādo ex tali cōſuetudine quis inuitareť ad delinquēdum arg.ff.de pac.dota.l.cōuenire ⁊ de pac.in.l.ſi vnus.§. illud iūcta.l.de qbus in fi.ff.de legi.item quādo vendereť ſacrum vel ſacramēta eccleſie extra de ſimonia.c.nō ſatis ⁊.c.ſicut ⁊.C.de epi.⁊ cle.l.ſi quēqʒ ⁊.ff.ad.l.iul.ambi.l.i.item vbi ex tali cōſuetudine inducerētur exactiōes cōtra ſubiectos vt in.d.§.nulli.ſ.allegato.iteʒ vbi eſſet contra libertatē eccleſiaꝝ vt extra de ꝯſti.c.eccleſia ⁊.C.de ſacroſan.eccle.auč.caſſa.Et tales cōſuetudines inducētes predicta cenſenť nedū male vt hic in glo.ſed etiam potius iudicantur corruptele vt in dicto.c.mala ⁊ extra de cōſue.in.c.fi.Sed conſuetudines feudales ſunt bone ⁊ honeſte q: precipiunt honeſte viuere qꝺ eſt ꝑ̄ceptum iuris.l.iuſticia.§.i.ff.ꝺ iuſti.⁊ iure.⁊ habēt rationeʒ in ſe vt ſupra de ꝯten.inter do.⁊ vaſal.c.i.in fi.de mili.vaſallo qui contu.eſt.c.i.in fi.j.in qbus cau.feu.amit.in.§.i.j.que fuit prima cā bene.amit.in.§.ſed q: cuʒ ly.Nō tamen per omnia exigitur in his cōſuetudinibus qꝺ habeāt oimodā rationeʒ.ſed ſatis eſt ꝙ ſint tollerabiles ⁊ approbate per vſum prout in ſimili dicimus in ſtatutis que minuūt legitimaʒ filiorū vel que diſponūt ꝙ filia non ſuccedat extātibus maſculis que tolleranť licet prima facie nō videanť per omnia rōnabilia ſm Bal.ideo tales cōſuetudines feudales obſeruāde ſunt vt.d.l.de qbus in prin.cū ibi no.⁊ derogant iuri cōi diſponēti ꝯ̄triuʒ vt i hoc tex.facit qꝺ no.in.d.l.ij.q̄ ſit longa ꝯſue.⁊ in.d.l.ꝺ qbus in fi.vnde ergo teneas ⁊ ꝯclude ꝙ ꝯſuetudines in hoc libro feudoꝝ approbate tanq̄ʒ generales ⁊ approbate debent ſeruari.Et quāq̄ʒ iſte videatur inferre ꝙ ꝯſuetudo huius capituli ſit localis dū dixit in partibus noſtris ⁊c̄.attamen teneas pro firmo ꝙ ſit generalis quia ita eſt approbata per omnes ⁊ gloſata.neqʒ continet iniquitatem ⁊ per omnes pro generali conſuetudine reputanda. Quedam tamen ſunt recitate ſed non approbate vt.j.de filijs na.ex ma.ad mo.contracto in.c.i.⁊ in talibus bene fateor qꝺ ſunt locales neqʒ extendiť eoꝝ virtus ad alia loca vt ibi dixi ⁊ q: cōtinent iniquitatē.vnde nō debet extēdi.l.qꝺ nō ratione.ff.de legibus.Sed q: in hac materia multa videnť eſſe iura varia ⁊ diuerſa vʒ an cōſuetudo vincat legem vel ecōtra. Idcirco capiendo omnia mēbra ſic dicas.Quia interdū cōſuetudo eſt ſm legē.Interdū ꝑ̄ter legē. Interdū cōtra legē. Prio cāu dic ꝙ aut lex ē dubia ⁊ aut certa.ſi ē dubia tūc ꝯſuetudo interꝑ̄tať eā l.ſi ꝺ ꝑ̄tatōe.ff.de legi.Si vō ē certa ⁊ tūc cōſuetudo cōfirmat eaʒ l.nam impator.ff.de legibus.Secūdo cāu quādo cōſuetudo eſt ꝑ̄ter legem ⁊ tūc dic ꝙ imitatur legem in eo.q: ſicut lex facit ius in cāu a ſe exꝑ̄ſſo ita etiā cōſuetudo in cāu a ſe exꝑ̄ſſo vt in.l.iij.C.ꝺ edifi.priua.Tertio cāu quādo cōſuetudo eſt cōtra legē ⁊ tunc dic ꝙ aut eſt cōtra legem diuinā aut naturalem aut ciuilem. Primo cāu nō poteſt in totū tollere.ſed bene poteſt diſtinguere vt patʒ in teſtamētis ⁊ cōtractibus vt no.glo.in.l.i.in fi.ff.de cōſti.prin.⁊ i.l.fi.C.ſi cōtra ius vel vtili.pub.Secūdo cāu quādo eſt cōtra ius naturale ⁊ tūc dic ꝙ nō poteſt in totum abrogare vt inſti.de iure naturali gen.⁊ ci.in.§.ſed naturalia.Sed bene poteſt in aliquo derogare vt no.in.l.ius ciuile ⁊ in.l.manumiſſiones ⁊ in.l.penul.ff.ꝺ iuſti.⁊ iure facit.l.derogať.ff.de verboꝝ.ſig.Tertio cāu quādo cōſuetudo eſt cōtra ius ciuile ⁊ tūc aut ꝑ illud eſt exꝑ̄ſſe improbata ⁊ nō valet cōſuetudo nec facit ius.īmo ipa tolliť vt in.d.l.eos.C.ꝺ vſuris ⁊ in auč.caſſa in auč.nauigia ⁊ in auč.omnes ꝑegrini ſupra allegatis.Si vero lex ciuilis nō improbat cōſuetudinem cōtrariā ſibi ⁊ tūc dic ꝙ aut cōſuetudo precedit legem aut eaʒ ſeqtur. Primo caſu non facit ius nec poteſt tollere legem ſequētem vt in.l.iij.§.diuus.ff.de ſepul.viola.ſed ipſa cōſuetudo vinciť ab ea lege vt ibi ⁊ in.c.i.extra de conſti.li.vi.Secūdo cāu quādo ſeqtur legem ⁊ tunc aut eſt inducta per errorem abſqʒ aliqua ratione aut ex certa ſciencia ⁊ cum ratione.Primo caſu dic idem.ſ.ꝙ non tollit legeʒ dicta.l.qꝺ nō ratione.ff.de legibus. Secundo caſu quando eſt inducta cum ratione ⁊ tunc dic ꝙ ſi cōſuetudo generaliter ſe habet ⁊ tunc generaliter tollit legem vt in hoc tex.⁊ in tota iſta materia feudorum.Quando autem cōſuetudo itelligatur rōnabilis ⁊ quā nō vide qꝺ no.in dicto.c.i.ꝺ ꝯſti.⁊ qꝺ ſupra dixi. Si vero ſpāliter ſe habet ⁊ tunc ſpāliter tantuʒ tollit legē in illo loco dicta.l.ij.C.q̄ ſit longa cōſue.Et nūc habes iſtā materiā ſatis clare explicataʒ q̄ diffuſe tractať ꝑ Jo.an.in.c.fi.extra de cōſue.⁊ ꝑ Archi.xi.di.cōſuetudinis ꝑ Cy.⁊ doc.noſtros in dicta.l.ij.que ſit loga cōſue.ꝑ gl.Bar.⁊ Bal.in dicta.l.de quibus. Venio nūc ad ſcōm principale qꝺ ꝑ̄ſupponit iſta gl.vʒ ad aliā cōcluſionē que erat ꝙ male cōſuetudines nō ꝑ̄ſcribunť longo tēpore ⁊c̄.Sed dubitari poſſet an ꝑ̄ſcribātur tempore longiſſimo ⁊ in hoc me nō extendo q: eſſet vagari extra propriā materiā feudorū in qua tale dubiū nō cadit ſemꝑ iſte cōſuetudines feudales fuerint obſeruate ⁊ faciāt ius vnde minime ſunt mutanda ⁊c̄.l.minime.ff.de legibus.⁊ dixi ſupra in ꝑ̄ambulis iſtius opis.Sed de hac qōne te remitto ad not.per glo.⁊ doc.in.l.domini ꝑ̄ditoꝝ.C.de agri.⁊ cenſi.li.xi.⁊ ſupra rubrica.C.que ſit lon.cōſue.⁊ in dicta.l.ij.⁊ in.l.de quibus ⁊ dicto c.fi.de cōſue.⁊ in dicto.c.i.de cōſti.li.vi.Quid aūt ſi cōſuetudo ꝑ̄ſcripta tollať ꝑ legeʒ ſuꝑuenientē an poſſit iterato preſcribi.dic ꝙ aut iſta cōſuetudo cōtinebat oliʒ ius cōe ⁊ tunc poteſt ꝑ̄ſcribi tāquā ius municipale.Aut cōtinebat ius municipale ⁊ tunc ſecus vt ff.de ſepul.viola.l.iij.§.diuus ⁊.l.fi.C.de teſta. Et ratio diuerſitatis eſt q: in primo cāu erat potius obſuantia iuris cōis tūc vigētis quā mera cōſuetudo vt no.in.d.c.i.de cōſti.⁊ ita dicit Bal.in c.i.in prin.infra de capi.cora. Op.cū glo.ij.cōtra ea que hic dicuntur in fi.⁊ qꝺ ſupra dixi in vltimo notabili vʒ ꝙ in materia feudali nō ſit argumētis iudicādū.Sed cōtra de.l.nō omnes in.§.a barbaris.ff.de re mili.So.ibi loquitur in legibus cōibus in quibus cāe poſſunt decidi ꝑ argumēta hic vero loqmur in cōſuetudinibus feudalibus in quibus nō eſt credēdū argumentis.Sʒ bn̄ poteſt procedi de ſimilibus ad ſimilia ſicut poteſt procedi in.ll.l.nō poſſunt.ff.de legi.⁊ extra ꝺ probatiis in.c.ſuꝑ eo.cū ibi no.vbi aūt nō repirireť ſimile tūc recurrēdū eſt ad legē ſcriptaʒ vt hic in fi.⁊ ſic argumēta erūt ſuꝑuacua q: illud qꝺ diſponet lex erit ſeruādū poſt q̄ʒ ex ꝯſuetudine nō pōt cā diffiniri.q: alias ſecus cū lex nō poſſet derogare ꝯſuetudini ſicut nec pōt obulare ꝺcretis vt probatur.x.di.c.lege.lʒ iſta glo.aliter allegauerit ⁊ nō bene que per hoc ē expedita vſqʒ ad fi. Ex qua glo.no.ꝙ in materia cōſuetudinis feudoꝝ deficiente expreſſa ⁊ ꝓpria ꝯſuetudine pōt argui ꝑ ſilēʒ ꝯſuetudinē.qꝺ intelligas ſolū in materia ꝯſuetudinis feudoꝝ. Nō aūt extēdas ꝙ in alia materia poſſet trahi ⁊ argui ꝑ argumēta ſilitudinis feudoꝝ ſm Bal.Et ē rō q: illa ſunt ſimilia quoꝝ qualitas eſt vna ar.eoꝝ que no.in.l.de qbus.ff.de legi.facit.l.ideo quia in eo.ti.Item q: materia feudalis eſt ſtricti iuris qꝺ patet q: actio q̄ʒ parit nō numeratur in.§.actionū inſti.de acti.ſm Bal.Sed ecō-